

SPIS MAP

1. Brytania iberyjska	35
2. Brytania celtycka i rzymska	45
3. Zniszczenie Brytanii rzymskiej	61
4. Anglia w okresie Heptarchii	73
5. Szkocja i Northumbria we wczesnym średniowieczu	89
6. Szlaki Wikinów	110
7. Anglia, Szkocja i Irlandia w czasach najazdów Wikinów	112
8. Podział Anglii na <i>earldoms</i> w przededniu podboju normandzkiego	149
9. Państwo Andegawenów	185
10. Cowstead — schemat wsi angielskiej w systemie manorialnym	197
11. Irlandia u schyłku wieków średnich	259
12. Średniowieczna Walia	263
13. Szkocja i północna Anglia w średniowieczu	269
14. Francja. Pierwszy okres wojny stuletniej. Punkt szczytowy potęgi Edwarda III	281
15. Francja. Drugi okres wojny stuletniej. Punkt szczytowy zdobyczy terytorialnych Henryka VI	287
16. Anglia w XV wieku	317
17. Podział Anglii i Walii na hrabstwa w okresie Tudorów. (Londyn za Tudorów)	343
18. Europa w czasach Henryka VIII. Powstanie i rozwój wielkich monarchii europejskich	359
19. Świat w epoce elżbietańskiej	415
20. Europa za panowania Elżbiety	417
21. Niderlandy hiszpańskie i holenderskie	425
22. Anglia i Walia zimą 1643—1644 roku	496
23. Irlandia w XVII wieku	511
24. Kolonie angielskie w Ameryce Północnej w drugiej połowie XVII wieku	529
25. Europa po pokoju w Utrechcie 1713 roku	591
26. Szkocja i północna Anglia w czasach jakobitów	635
27. Kolonie francuskie i angielskie w Ameryce Północnej w 1755 roku (dorzecze Mississippi zob. mapa 24)	647
28. Europa w 1810 roku. Napoleon u szczytu potęgi	683
29. Kanada i prowincje nadmorskie w 1791 roku	703
30. Indie na początku XIX wieku	707
31. Indie w 1906 roku, rozwój posiadłości i supremacji Wielkiej Brytanii	709
32. Zachodnia część granicy między Kanadą i Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej. Zmiany w ciągu XIX wieku	785
33. Afryka Południowa w 1899 roku	791

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE — ŚWIAT I DZIEŁO G. M. TREVELYANA . . .	5
PRZEDMOWA	21
KSIEGA I. — Przemiany etniczne. Od najdawniejszych czasów do podboju normandzkiego	25
Wstęp	27
Rozdział I. Najdawniejszy człowiek. Iberyjczyk i Celt . . .	29
Rozdział II. Brytania rzymska	43
Rozdział III. Początek najazdów ludów nordyckich. Podbój anglosaski	59
Rozdział IV. Ponowne wpływy śródziemnomorskie. Powrót chrześcijaństwa	81
Rozdział V. Drugi najazd nordycki. Osiedlenie się i wpływy Wikingów	103
Rozdział VI. Życie w Anglii w późnym okresie saskim. Wkraczający feudalizm. Kanut Wielki i morskie imperium nordyckie	121
Rozdział VII. Podbój normandzki do bitwy pod Hastings, lata 1042—1066	139
Rozdział VIII. Zakończenie podboju normandzkiego i wprowadzenie instytucji normandzkich 1066—1135	157
KSIEGA II. — Tworzenie się narodu. Od podboju do Reformacji . . .	175
Wstęp	177
Rozdział I. Anarchia i przywrócenie władzy królewskiej. Henryk II. Rycerze i villeini manoru. Gospodarka wiejska . . .	183
Rozdział II. Henryk II (ciąg dalszy). Cystersi na północy. Becket. Sądy królewskie. Common Law i sąd przysięgłych	199
Rozdział III. Ryszard I i wyprawy krzyżowe. Hubert Walter i klasy średnie. Z feudalizmu wyrasta konstytucjonalizm. Jan i Magna Charta. Henryk III i Szymon de Montfort	211
Rozdział IV. Zmysł zbiorowości w średniowieczu. Uniwersyte-ty. Zakony żebrzące. Żydzi. Common Law i prawnicy. Parlament za panowania Edwardów. Izba Gmin. Sędziowie pokoju	229

Rozdział V. Celtowie i Sasi. Próby uzupełnienia wyspiarskiego imperium. Przyczyny ich niepowodzenia w średniowieczu. Irlandia, Walia, Szkocja	253
Rozdział VI. Wojna stuletnia, jej przyczyny i skutki, Narodziny nacjonalizmu. Łucznicy i drobna szlachta (<i>yeomanry</i>). Język angielski, poczucie patriotyczne	277
Rozdział VII. Czarna śmierć. Wyzwolenie villeinów i płynność siły roboczej. Powstanie 1381 r. Kościół i laicy. Wiklef i lollardyzm	293
Rozdział VIII. Rozwój parlamentarny od Edwarda III do Henryka VI. Anarchia arystokratyczna. Niektóre strony życia angielskiego w późniejszym średniowieczu. Wojna Dwóch Róż. Królowie z domu Yorków	309
KSIĘGA III — Tudorowie. Odrodzenie. Reformacja i potęga morska	327
Wstęp	329
Rozdział I. Henryk VII. Machina rządowa Tudorów. Przemiany ekonomiczne i społeczne. Sukiennictwo, Prawo o Ubogich, gospodarka rolna	335
Rozdział II. Odrodzenie lollardyzmu. Uczeń renesansowi. Wolsey i „równowaga sił”. Era odkryć. Cabotowie. Henryk VIII tworzy Marynarkę Królewską	353
Rozdział III. Reformacja królewska i parlamentarna za Henryka VIII	365
Rozdział IV. Interludia protestanckie i katolickie. Edward VI (1547—1553) i Maria I (1553—1558)	381
Rozdział V. Postępowanie i charakter Elżbiety. Elżbietańskie uregulowanie spraw kościoła. Hiszpania i Francja. Reformacja szkocka i przyszła Wielka Brytania. Powstanie earlów i koniec feudalizmu w Anglii	395
Rozdział VI. Początek angielskiej potęgi morskiej	411
Rozdział VII. Wielka era elżbietańska. Walia. Irlandia. Sprawy religijne. Granice wolności elżbietańskiej. Biblia, poezja i muzyka. Terminatorstwo i niektóre warunki w przemyśle. <i>Gentry</i> i parlament	433
KSIĘGA IV — Epoka Stuartów. Wolność parlamentarna i ekspansja zamorska	453
Wstęp	455
Rozdział I. Jakub I. Parlamenty, purytanie i rekuzanci. Upadek angielskiej potęgi morskiej. Hiszpańskie małżeństwo. Buckingham i wojna trzydziestoletnia. Karol I. Król, parlament i Common Law. Coke i Eliot. Laud i Strafford	461
Rozdział II. Anglia a Szkocja. Powstanie szkockie. Długi Parlament. Pierwsza sesja: upadek systemu prerogatyw i egzekucja Strafforda. Druga sesja: sprawa kościoła i podział na stronnictwa	481
Rozdział III. Wielka wojna domowa, lata 1642—1646	493
Rozdział IV. Niepowodzenie kroków ugodowych. Królobójstwo. Rządy rewolucyjne. Irlandia i Szkocja. Blake i odrodzenie marynarki. Wewnętrzna, kościelna i zagraniczna polityka Protektoratu. Śmierć Olivera Cromwella i Restauracja	505

Rozdział V. Życie angielskie na wsi i w mieście i jego ekspansja zamorska. Charakter kolonizacji i polityka kolonialna w XVII w. Nowa Anglia, Wirginia oraz zagarnięcie kolonii holenderskich w Ameryce Północnej. Anglia, Francja i Holandia	523
Rozdział VI. Restauracja i panowanie Karola II. Powstanie partii wigów i torysów	539
Rozdział VII. Jakub II i rewolucja angielska 1685—1688. Układ Rewolucyjny 1689 r.	561
Rozdział VIII. Szkocja i Irlandia od Restauracji do królowej Anny. Dwa układy	573
Rozdział IX. Wojny Wilhelma i Marlborougha. Zmierzch Ludwika XIV i osiągnięcie przez Wielką Brytanię przewagi morskiej i handlowej. Śmierć Anny i kryzys dynastyczny	583
KSIEGA V. — Od Utrechtu do Waterloo. Potęga morska i arystokracja.	
Pierwsze stadium rewolucji przemysłowej	603
Wstęp	605
Rozdział I. Anglia za czasów pierwszych Hanowerczyków. Charakter rządu arystokratycznego. Premier, gabinet i parlament. Duch XVIII stulecia. John Bull a wpływy francuskie. Kościół i ruch weslejański. Szkocja. Uniwersytety i szkoły. Życie wsi. Początek upadku <i>yeomanry</i> . Świat podziemny. Humanitaryzm. W przededniu rewolucji przemysłowej	609
Rozdział II. Jerzy I i Jerzy II. Oligarchia wigów. Lata 1715 i 1745. Społeczne następstwa w Szkocji. Walpole i Pitt Starszy. Wielka Brytania w pokoju i w wojnie. Aneksja Kanady i założenie imperium indyjskiego	633
Rozdział III. Rządy osobiste Jerzego III. Kwestia amerykańska. Rozpad pierwszego imperium brytyjskiego. Przywrócenie rządów partii i gabinetu. Nowe partie wigów i torysów. Burke, Fox i Pitt Młodszy	653
Rozdział IV. Oligarchia torysowska i początki ruchu demokratycznego. Tom Paine i reakcja antyjakobińska. Burke, Fox i schizma wigowska	667
Rozdział V. Charakter francuskich wojen rewolucyjnych i napoleońskich. Okres Pitta i Nelsona, 1793—1805. Okres Wellingtona i Castlereagha, 1808—1815. Walka morska, handlowa i militarna. Wynik końcowy	679
Rozdział VI. Imperium w późniejszych latach panowania Jerzego III. Ekspansja życia wyspiarskiego na zewnątrz. Anglia, Szkocja i Irlandia. Kanada i Australia, Indie. Ruch przeciwko handlowi niewolnikami. Wilberforce i ewangelicy	697
Rozdział VII. Sprawy ekonomiczne za panowania Jerzego III. Wczesne etapy rewolucji przemysłowej. Ludność. Kanały. Maszyny. Węgiel. Przesuwanie się przemysłu ze wsi do miasta. Grodzenia. Domy mieszkalne. Braki w administracji. Laissez-faire'yzm	713
KSIEGA VI — Późniejsi Hanowerczycy. Przewaga na morzu w wieku maszyn. Przejście do demokracji	
Wstęp	731

Rozdział I. Represje i reformy w latach 1815—1835. Prawa zbożowe i podatek dochodowy. Cobbett, Peterloo i Sześć Ustaw. Reforma torysowska. Peel i Huskisson. Castlereagh i Canning. Rząd Wellingtona. Wigowie i projekt reformy wyborczej. Ustawa o korporacjach miejskich i zniesienie niewolnictwa. Belgia	737
Rozdział II. Niepowodzenia finansowe wigów. Peel i nowa partia konserwatywna. Nowe prawo o ubogich. Czartyzm. Zniesienie praw zbożowych w 1846 r. Disraeli i Peel. Rządy wigów i Palmerstona. Służba państwowa. Królowa Wiktorja. Krym i Włochy. Pomyślność i pokój społeczny. Agitacja w kwestii praw wyborczych i druga reforma wyborcza z 1867 r.	759
Rozdział III. Ekspansja terytorialna pod koniec wieku. Charakter drugiego brytyjskiego imperium. Rozwój Kanady. Stosunki ze Stanami Zjednoczonymi. Australazja. Afryka Południowa. Indie	781
Rozdział IV. Nowa doba reform. Pierwszy rząd Gladstone'a 1868—74. Disraeli i nowoczesny konserwatyzm. Gladstone, Egipt, Home Rule. Rządy lorda Salisbury. Okres jubileuszów. Reforma socjalna i imperializm	803
Rozdział V. Gabinet Balfoura, 1902—05	821
Rozdział VI. Ostatni rząd liberalny: grudzień 1905 — maj 1915	831
Rozdział VII. Koniec izolacji. Lansdowne i Grey. Porozumienie z Francją i Rosją. Reforma armii Haldane'a. Europa zdąża do wojny	841
Rozdział VIII. Pierwsza wojna światowa 1914—1918	851
Rządy W. Brytanii	863
BIBLIOGRAFIA UZUPEŁNIAJĄCA	864
SKOROWIDZ BIOGRAFICZNY	873
SKOROWIDZ NAZW GEOGRAFICZNYCH	898
SPIS MAP	908